

A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U V W X Y Z NR

6544

1. Obiekt

ZAMEK - ruiny

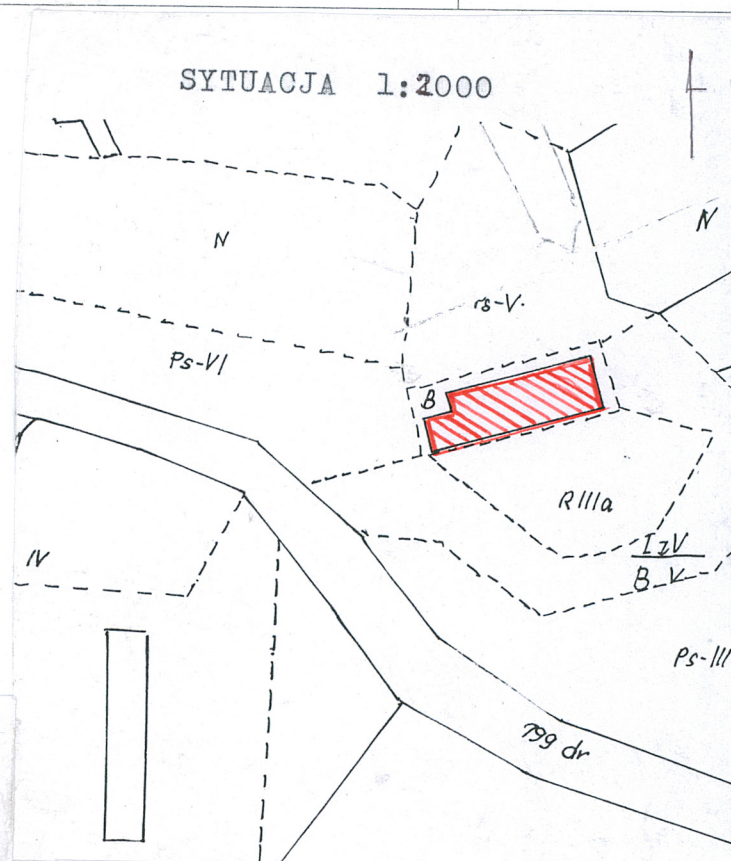
2. Czas powstania

XVI – XVII w.

3. Miejscowość

SOŚNICA JAROSŁAWSKA

11. Zdjęcia , rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres SOŚNICA

nr. Hipoteczny nr dz. 835, 836, 839,
837-ruiny

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

gmina Radymno

JAROSŁAWSKI

6. Poprzednie nazwy miejscowości

j.w.

7. Przynależność administracyjna 1.VI.1975

województwo rzeszowskie, przemyskie

powiat jarosławski

8. Właściciel i jego adres

Starostwo Powiatowe

w Jarosławiu

9. Użytkownik i jego adres

nieużytkowany

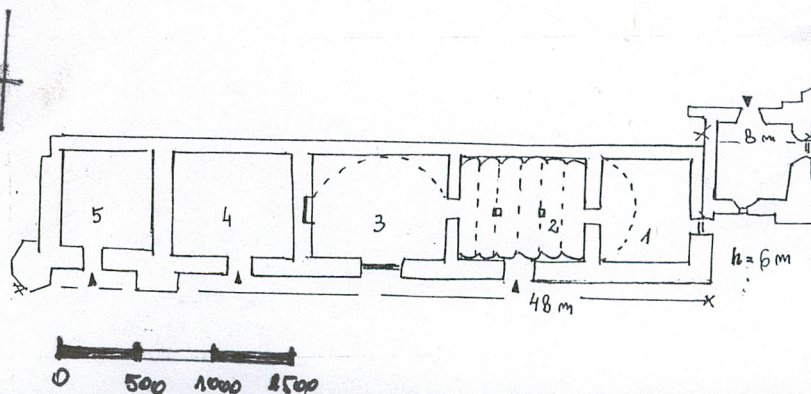
10. Rejestr zabytków

A-949
A-784 z dnia 19.12.1994 r.

Nr..... data.....

RZUT PIWNIC

SKALA 1:500

Pierwsza wzmianka o Sośnicy pochodzi z 1408 roku, gdy Władysław nadaje a w 1424 r. dochody kapitulne. Przejście Sośnicy w ręce prywatne nastąpiło w ciągu XV wieku. Początkowo wieś posiadali Pileccy, którzy byli jej właścicielami do trzeciego dziesięciolecia XVI wieku. Następnie stali się Jasłowieccy, a przed 1566 r. Joannes Szysziński.

Okres największego rozwoju miejscowości przypada na przełom XVI i XVII wieku i I poł. XVIII w.

W 1579 roku nabywa ją Konstanty Korniański – kupiec grecki przybyły z Kuty, który został celnikiem ziem ruskich i szybko dorobił się olbrzymiego majątku.

Z tego czasu pochodzą najważniejsze wzmianki o zamku w Sośnicy. Brak dostępu do źródeł powoduje, że przy jego opisie musimy opierać się na relacjach zamieszczonych u Łozińskiego. Według niego zamek w Sośnicy w 1605 roku był najbardziej warowną rezydencją Korniańców. Był to „obronny zameczek, który jednakże z jednej strony nie był jeszcze dobudowany i zamiast murem lub wałami tylko płotem obwiedziony ...” Zamek był wspólnie urządzony kosztownymi sprzętami i przechowywane w nim były niemal wszystkie kosztowności rodzinne Korniańców. Nieporozumienia natury finansowej były przyczyną długotrwałej wojny pomiędzy Korniańcami a Stanisławem Stadnickim (Diabłem Łańcuckim). W lipcu 1605 roku Stadnicki napadł na Sośnicę i ograbiał zamek co opisuje Łoziński wg akt grodzkich. W opisach oprócz zdobyczy wymienione są baszta, lochy i piwnica i, że prawdopodobnie częściowo obwiedziony był murem, co w niewielkim stopniu mówi o wyglądzie zamku.

Po śmierci Konstantego Korniańskiego majątek w Sośnicy odwiedził jego młodszy syn Konstanty, który rozbudował stary dwór w zamek z dwoma skrzydłami mieszkalnymi. Kolejno Sośnica z zamkiem przechodzi na własność syna Aleksandra a następnie jego córki Elżbiety, która wyszła za mąż za Marcina Krasickiego. Kontrakt ślubny stał się przedmiotem długiego procesu między Korniańcami, w rezultacie którego po ugodzie otrzymali Krasiccy.

sytuacja: ruiny zamczyska położone są na wyraźnie zarysowanym wzgórzu, przylegającym do krawędzi górnej terasy Sanu lecz oddzielonym od niej zagłębieniem fosy (?).

Do zamczyska prowadzi wąska droga dojazdowa od gościńca przez wieś, która wydaje się wtórnie nasypiana, posiada ostre zbocze jak grobla. Krawędzie terasy i wzgórza zamku gęsto zarosnięte starodrzewiem i krzakami. U podnóża terasy na północ od zamku teren płaski, stawy, łąka, stary sad, na zatyłu którego starodrzew lipowy i topolowy. Od zachodu na wzniesieniu rozłożona wieś Sośnica a tereny dawniej dworskie, m.in. drugi sad, park podworski, podworskie budynki gospodarcze.

Z rozległej zapewne zabudowy zamku zachowały się obrysy murów ciągnące się wzdłuż linii wschód- zachód, piwnice wbudowane w północną krawędź wzgórza, fragment przypór zaś u góry od południowo-zachodniego naroża reszta kwadratowego pomieszczenia.

Piwnice:

Materiał – cegła na zaprawie wapiennej, ze śladami otynkowania, *stropy* ceglane kolebkowe, kolebkowo-krzyżowy, ceglany odcinkowy na stalowych dźwigarach wsparty żeliwnymi filarami, *posadzka* – klepisko, *drzwi* – zbite z desek, w zamurowanym otworze wejściowym między piwnicą „3” a „4” kamienny portal ostrołukowy.

Istniejący ciąg pięciu piwnic tworzy rzut prostokątny połączone amfiladowo, wejście z terenu do wnętrza przez piwnicę „2” pozostałe niedostępne. Piwnica przejściowa „nr 2” ze stropem odcinkowym wspartym na słupach żeliwnych ma otwory drzwiowe usytuowane na osi środkowej ścian wewnętrznych prowadzących do piwnic „1” i „3”, w których stropy ceglane kolebkowe i kolebkowo-krzyżowe, otwory okienne, zaś w nr „3” węzeł ogrzewczy oraz zamurowane przejście z portalem kamiennym do sąsiedniej piwnicy. Piwnica „4” - niedostępna, obecnie zawalony strop, do „5-tej” wejście zamurowane. Wg stanu na 1975 r. miała strop odcinkowy z filarami żeliwnymi (pozostałość po browarze). Przy północno-zachodnim narożu znajduje się przypora o podstawie prostokątnej, która podtrzymuje na poziomie górnym istniejący w formie ruiny kwadratowy budynek

Budynek – cegła, otynkowany, na rzucie kwadratu o wymiarach 7,5 m x 7,5 m, zachowany w części do wysokości nieistniejącego stropu (pozostałość gniazda belek), wejście ze śladem obok zamurowanego okienka, na ścianach poprzecznych otwory okienne, prostokątne. Brak pokrycia dachu, stropu, stolarki, posadzki.

Południowo-wschodnie naroże piwnic wsparte jest przyporą o rzucie pięciobocznym

14.Kubatura piwnic – 1.672 m ³	15. Powierzchnia użytkowa piwnic – 418 m ² budynku – 56,25 m ²	16.Przeznaczenie użytkowe mieszkalno-obronne	17.Użytkowanie obecne nieużytkowane
18.Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja W latach 1970-200- doraźne zabezpieczenie otworów okiennych i drzwiowych piwnic.		19.Stan zachowania(fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy konstrukcje dachowe, pokrycia dachu, wyposażenie i instalacje Stan techniczny: trzech dostępnych piwnic dość dobry, nieznaczne przecieki przez sklepienie w piwnicy środkowej nr 2, pomieszczenie puste, posprzątane, otwarte. Dwie pozostałe niedostępne. Górna nowa część nad piwnicami zachowana śladowo, porośnięta krzewami, trudnodostępna. Przypory zachowane tylko w partii przyziemia. Budynek zachowany w stanie ruiny, ściany spękane, grozi zawaleniem. Pozostałych elementów zabudowy zamkowej brak. Teren wokół zamku zaniedbany, porośnięty trawą i krzewami. Zachowane dawne terasy, grobla oraz starodrzew i stawy.	
		20.Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Znalezienie użytkownika, przeznaczenie terenu z relikdami zamku na cele rekreacyjno-wypoczynkowe.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowania)

24. Uwagi różne

22. Bibliografia

- Michał Proksa, Irena Zając – Zamek Korniaków w Sośnicy w świetle źródeł pisanych i badań archeologiczno-architektonicznych – Pracownia Usług Projektowych, Rzeszów 1986 r.
- Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, t. XIV, Warszawa 1985 r.
- Marek Gosztyła, Michał Proksa – Zamki, pałace, klasztory woj. przemyskiego, Przemysł 1996 r.
- Michał Proksa – Zamki w pld.-wsch. Polsce w świetle badań archeologiczno-architektonicznych i źródeł pisanych, Rocznik Historyczno-Archiwalny, t. VII-VIII, Przemysł 1994
- Michał Proksa – Budownictwo obronno-rezydencjonalne Ziemi Przemyskiej i Sanockiej poł. XIV – poł. XVII w., Przemysł 1994 r.
- Michał Proksa – Zamek Korniaków w Sośnicy w świetle źródeł pisanych i badań archeologiczno-architektonicznych, Przemyskie Zapiski Historyczne R. VI-VII, 1989-1990
- M. Orłowicz – Ilustrowany przewodnik po Galicji, Lwów 1913 r.

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsca przechowania, sygnatury)

25. Opracował

tekst. październik - listopad 2005 r. *R. T. Łaman* **POŁUDNIOWO-WSCHODNI INSTYTUT NAUKOWY**
ul. Grodzka 3 37-700 PRZEMYŚL
plan, rysunki. październik - listopad 2005 r. *Ryhał T. Łaman* tel. (0-16) 678-73-33 fax (0-16) 678-64-95
zdjęcia fotograf. październik - listopad 2005 r. *R. T. Łaman*
miejsce przechowania negatywów – archiwum WUOZ w Przemyśle.....

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

wkładka - 4

NR.....

1.Miejscowość SOŚNICA JAROSŁAWSKA	2.Obiekt (nazwa jak w karcie) ZAMEK - ruiny	3.Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d. pkt. 12
--------------------------------------	--	---

Klucz sośnicki był dziedziczony w linii żeńskiej, stąd też przechodził do różnych rodzin. Kolejno był własnością Jędrzeja Modrzejewskiego herbu Rola, Aleksandra Łaszcza herbu Prawdzic a przez małżeństwo jego córki Marianny wszedł w posiadanie Potockich, w którym pozostawał przez cały wiek XVIII. W XIX wieku Sośnica należała do Lubomirskich. W 1852 roku właścicielką Sośnicy jest Felicja Lubomirska a zachowany plan katastralny z tego okresu ilustruje stan zabudowy zamkowej. Murowany zamek składa się z dwóch skrzydeł – północnego i zachodniego z małym ryzalitem w miejscu ich styku. Na przedłużeniu skrzydła zachodniego usytuowany jest wolnostojący drewniany budynek. Czworoboczny dziedziniec nie posiada żadnego ogrodzenia od wschodu i południa. Od strony zachodniej zaznaczone jest wejście z drogi głównej. Teren zamku oznaczony jest numerem katastralnym - 268. Na wschód od niego znajdują się zabudowania folwarczne. Następnymi właścicielami Sośnicy aż do pocz. XX wieku byli Stadniccy. Z czasów ich pochodził zachowany do lat 50-tych XX wieku kartusz z herbem Szreniawa na bramie wjazdowej do zamku. Pomieszczenie zamku wykorzystywane były jako browar. W 1915 roku pożar pozbawił budynek dachu i zamek zaczął stopniowo podupadać. W wyniku sprzedaży i parcelacji kupili go Gilowscy, którzy częściowo rozebrali budynek, sprzedali cegłę, wycięli sporo starodrzewia. Istniejącą jeszcze w 1962 roku bramę wjazdową rozebrał urzędujący tam PGR. Od około 1969 r. do 2002 r. gospodarzem zachowanych z obiektu tylko piwnic było Technikum Rolnicze w Sośnicy. Obecnie wł. Starostwa Powiatowego w Jarosławiu. Pozostałości obiektu i teren założenia zamkowego opuszczony, zaniedbany, zarośnięty krzewami.

Przeprowadzone w maju i czerwcu 1985 roku przez M. Prokę przy współpracy A. Lubelczyka i J. Młynarskiego badania archeologiczne stwierdziły, że z całego założenia obronno-rezydencjonalnego zachował się jedynie długi budynek 11,5 m x 49,5 m usytuowany na osi wsch.-zach. z licznymi śladami napraw i przemurowań (bardzo zniszczony). Przy ścianie narożnika płn.-wsch. Występują dwie potężne, ceglane przypory, do ściany zachodniej dostawiony jest niewielki budynek na planie kwadratu. Całość ruina, bez pokrycia dachu. Ponadto umożliwiły wyodrębnienie dwóch faz rozwojowych zamku a także dostarczyły danych do rekonstrukcji jego układu przestrzennego. Pierwszy dwór, ten w stanie ruiny, wznosił po 1571 roku Konstanty Korniakt. Był to budynek jak opisany wyżej, podpiwniczony, najprawdopodobniej z jedną kondygnacją naziemną. Rezydencja ta była broniona częstokołem i może ziemnymi umocnieniami. Po najeździe Stadnickiego remont przeprowadził jego syn. Do zachodniej ściany odbudowanego dworu dostawił mały budynek na planie kwadratu o boku 7,5 m. Wznosił ponadto bramę wjazdową i zachodnie skrzydło mieszkalne o wymiarach 12 m x 17 m. W celu wzmocnienia systemu fortyfikacji dostawiono wówczas od wschodniej strony ceglany mur obronny.

Dziś z rozległej zabudowy zamku zachowały się piwnice i ledwie widoczne zarysy budynku wschodniego ze śladami przypór oraz ściany dostawionego budynku kwadratowego i zaznaczone w terenie nasypy dawnych obwarowań oraz pozostałości parku.

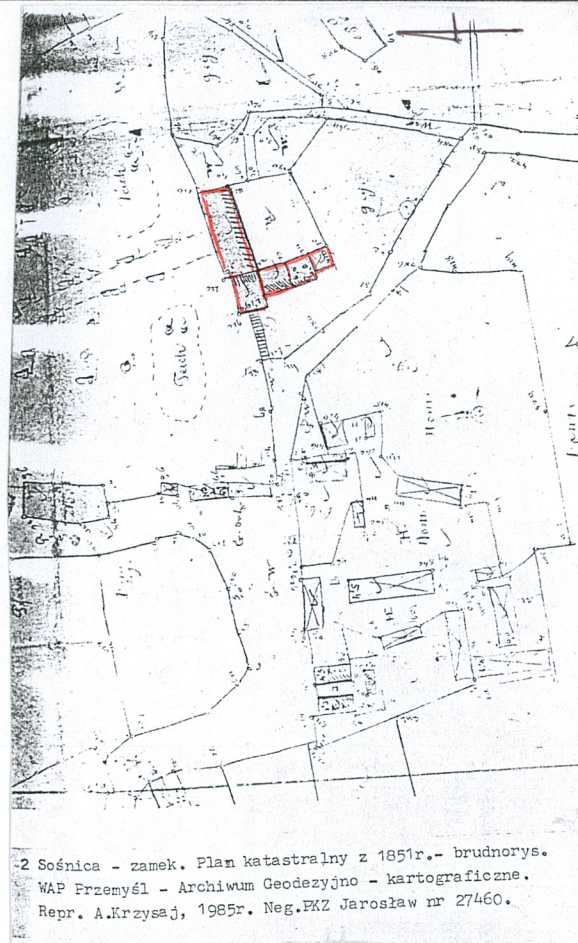
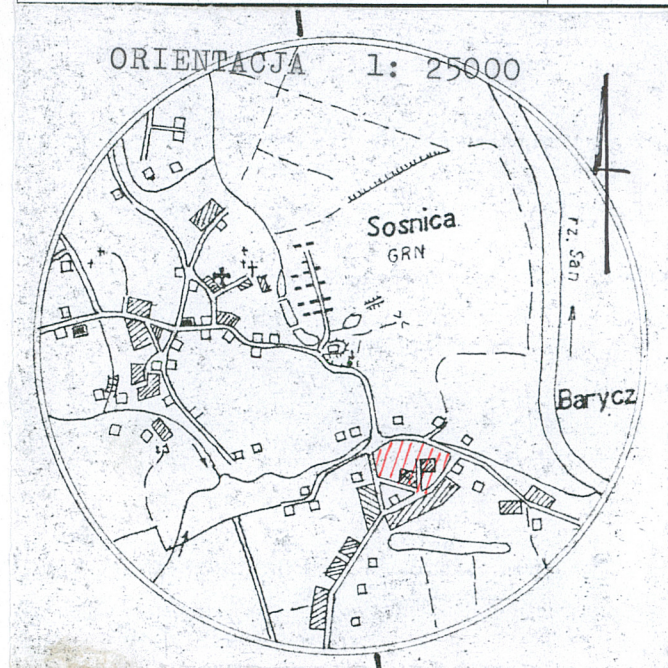
POŁUDNIOWO WSCHODNI INSTYTUT NAUKOWY
ul. Grodzka 37-700 PRZEMYŚL
tel. (0-16) 678-73-33 fax (0-16) 678-64-95

Wkładkę założył: październik – listopad 2005 r. *A.T. Łaman*

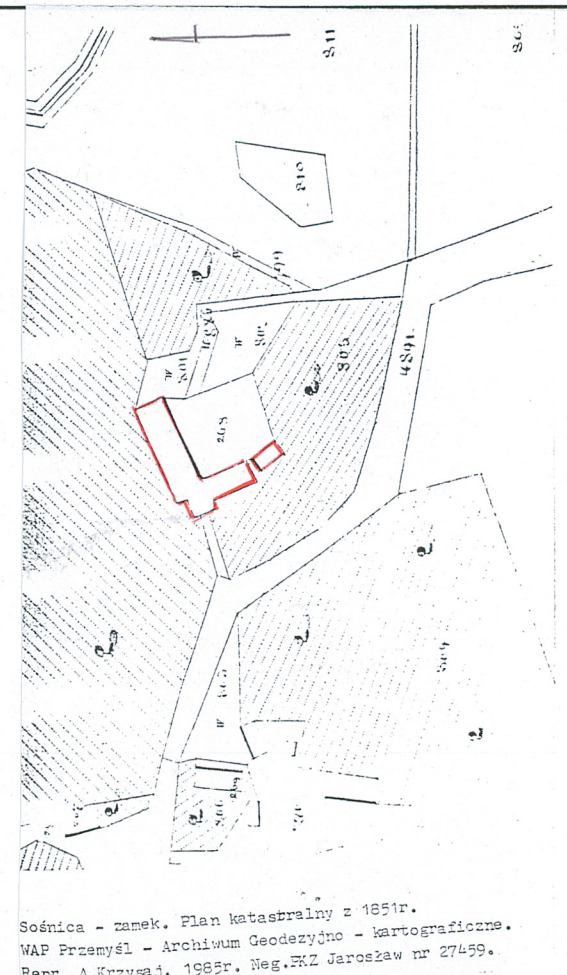
Miejsce przechowywania negatywów- archiwum WUOZ w Przemyślu

NR.....

1.Miejscowość	2.Obiekt (nazwa jak w karcie)	3.Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
SOŚNICA JAROSŁAWSKA	Zamek - ruiny	fotografie

-2 Sośnica - zamek. Plan katastralny z 1851r.- brudnorys.
WAP Przemyśl - Archiwum Geodezyjno - kartograficzne.
Repr. A.Krzysa, 1985r. Neg.PKZ Jarosław nr 27460.

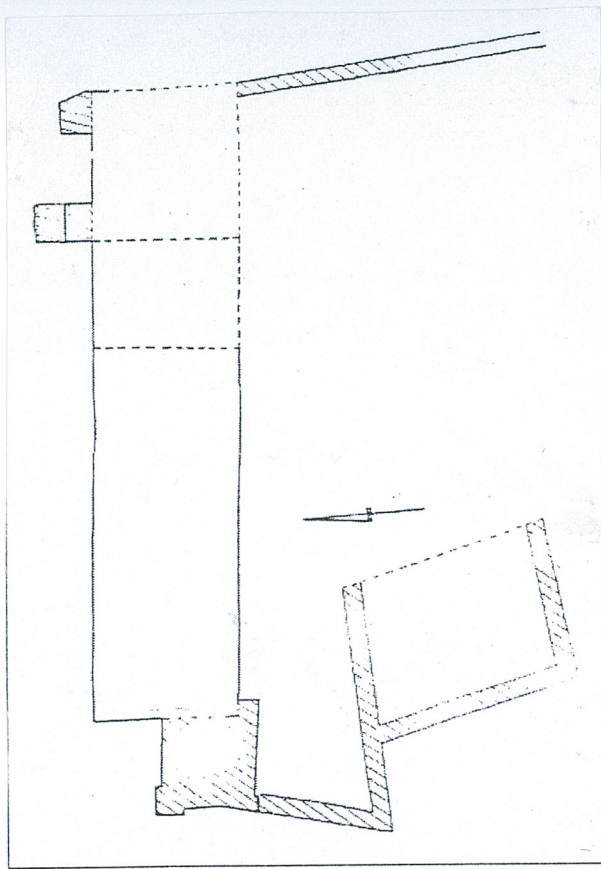

Sośnica - zamek. Plan katastralny z 1851r.
WAP Przemyśl - Archiwum Geodezyjno - kartograficzne.
Repr. A.Krzysa, 1985r. Neg.PKZ Jarosław nr 27459.

Wkładkę założył: październik – listopad 2005 r. R.T. Łamasi

Miejsce przechowywania negatywów – archiwum WUOZ w Przemyślu

POŁUDNIOWO-WSCHODNI INSTYTUT NAUKOWY
ul. Grodzka 3 37-700 PRZEMYŚL
(0-16) 678-73-33 fax (0-16) 678-64-95

Sośnica. Zamek. Próba rekonstrukcji. Rozwarstwienie obiektu.

ruiny zamku

NR.....

1.Miejscowość	2.Obiekt (nazwa jak w karcie)	3.Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
SOŚNICA JAROSŁAWSKA	Zamek - ruiny	fotografie

negatyw jemuie

POŁUDNIOWO-WSCHODNI INSTYTUT NAUKOWY
ul. Grodzka 3 37-700 PRZEMYŚL
tel. (0-16) 678-73-33 fax (0-16) 678-64-95

Wkładkę założył: październik – listopad 2005 r. *R. T. Kaman*

Miejsce przechowywania negatywów – archiwum WUOZ w Przemyślu

muftase jinnie

elocuuu zanku

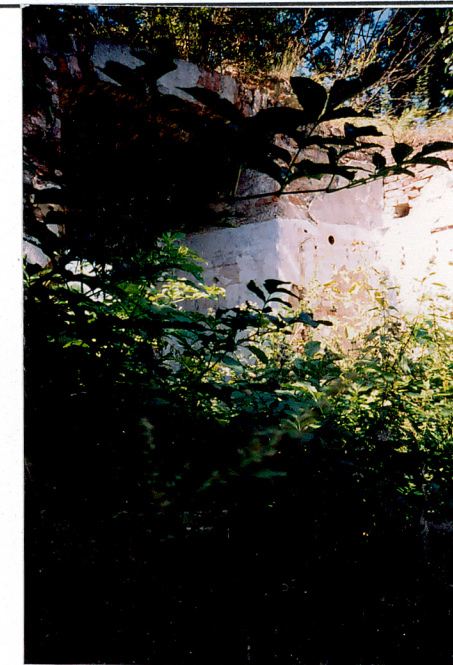

NR.....

1.Miejscowość	2.Obiekt (nazwa jak w karcie)	3.Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
SOŚNICA JAROSŁAWSKA	Zamek - ruiny	fotografie

ruiny zamku

węście do piwnic

Wkładkę założył: październik – listopad 2005 r. *A.T. Łamara*

Miejsce przechowywania negatywów – archiwum WUOZ w Przemyśle

POŁUDNIOWO-WSCHODNI INSTYTUT NAUKOWY
ul. Grodzka 3 37-700 PRZEMYŚL
tel. (0-16) 678-73-33 fax (0-16) 678-64-95

droga do ruin

droga parku

oboracni zrnku

oboracni zrnku

denne stopni folwerene